

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorum|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. XLII. Solvere, Solutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

tatem. §. i. Institut. de fideicomm. hered. l. neque nates 10. ubi Baldus Cod. de probat. Wefenb. conf. 44. num. 64. Everhard. à Mittelb. in loc. Top. loc. ab usufr. sive solutis. Vult. 3. conf. Marp. 32. num. 112.

II.

Solutum dicitur non tantum id, quod sapius, sed & quod semel accidit vel factum est, Bart. ad l. Mel. 14. §. sed si aliment. per ill. text. ff. de alim. legat. & ad l. 2. vers. secundo quaro C. quom. & quando judex. Alex. conf. 5. si vera sunt. col. ult. lib. 5. Corn. conf. 28. in fin. vol. 3. Roch. de Curt. in rubr. de consuet. q. 5. num. 43. Cagnol. ad l. diem funto. num. 97. ff. de offic. assessor. Gocdd. 3. conf. Marp. 26. num. 143.

III.

In dubio secundum id, quod fieri solitum est, interpretatio fieri debet. l. quod si nolit. 31. §. quia assiduus 20 ff. de edil. edit. l. semper in stipulationibus 34. de Reg. Jur. l. eum qui probabilem 19. C. de Epist. & Cler. c. 1. & ibid. Cardin. Johan. Calderin. in Panorm. Imol. de Cleric. non resident. Roland. à Valle conf. 81. num. 14. Cephal. conf. 96. num. 3. & conf. 194. num. 16. Cravett. conf. 77. Socin. jun. conf. 2. num. 25. vol. 1. Qui enim facit, quod plerumque fit, dolose agere non censetur, l. quid sit fugitivus. §. apud Labeonem 12. de edil. edit. Jafon. in l. certi conditio. §. si nummos. si certat. petat. Alberic. in l. dolum. num. 6. Cod. de dolo. Ancharan. cap. cum venerabilem. notab. 2. vers. & forte est natio. de consuetudin. Marfil. conf. 90. num. 11. & 12. & conf. 100. num. 11. Decius conf. 473. num. 8. Cravett. conf. 6. num. 78. Decianus resp. 29. num. 16. vol. 1.

CAP. XLII.

Solvere, Solutio.

Axioma I.

Solvere & promittere sunt paria, l. ult. C. ad L. Falcid.

Intellige, scilicet quoad comprobationem actus, secus verò quoad repetitionem; qui enim cum exceptione, ut quatenus facere potest conveniatur, solverit, tutus esset, non repetit, l. 8. ff. de condit. indeb. at si illud tantum promiserit, non magis tenetur, quam antea, l. quod si maritus 3. ff. de constit. pecun. Costal. add. l. 8. de condit. indeb.

II.

Solvere qui non potest in termino, interim perjurus non fit, Bald. in c. 1. n. 5. que fuit prim. conf. benef. amitt. ubi ait, quod licet sit perjurus quoad actum, non tamen est perjurus quoad reatum, Gail. 1. obs. 142. num. 4.

III.

Solvere non dicitur, qui pignora aut fidejussores licet idoneos offert. l. 4. §. ait Prator 3. de re judic. junct. l. quod si non solvere 10. de pign. att. Berlich. 2. conclus. 41. num. 13. vers. quod usque. Reincking. de retract. consang. quest. 6. num. 60. & seqq.

IV.

Solutionis dies æque pars est stipulationis atque summa ipsa, l. 1. §. 2. ff. de dend.

V.

Solvere plus debito nemo præsumitur, Angel. conf. 126. num. 2. vers. 1. Neviz. conf. 96. num. 14. in fin. Tiraquell. de retr. tit. 1. §. 1. gloss. 8. numer. 35. Bertaz. 1. consult. decis. conf. 70. numer. 7. quia nemo tam fatuus esse censetur, ut plus solvat, quam debeat, l. cum de indebito 25. vers. qui enim solvit, de probat. fac. l. ult. C. ar. biter. tutel.

VI.

Solvens partem debiti ex unica tantum causa procedentis, videtur totum debitum agnoscere, l. cum notissimi 7. §. imò s. cum seq. C. de præscr. 30. ann. vid. Elbert. Leonin. conf. 12. pag. 146. n. 18. & ideo per partem debiti solutam creditor censetur in toto jure sibi salvum retinuisse, exempl. in l. is qui usufr. 20. ff. quib. mod. usufr. amitt. ubi habens usumfructum fundi, si tantum eo simpliciter utatur, & non fruatur, per usum scienter receptum, non amittit usumfructum, quia, ut inquit Baldus ibidem, per usum partis scienter receptum retinetur possessio totius partis, vide Florian. in d. l. is qui usufr. n. 1. vers. extra usque ad fin. colum. 2. & ibi Fulgol. numer. 3. vers. hac lex inducitur. col. 2. Caltren. num. 1. & plenius in l. si prius, num. 2. vers. & per illam ff. de aq. plur. arc. Speculat. in §. 1. num. 17. vers. quod si cum debere, & num. 22. vers. sed pone miles. de præscript. Johan. Andreae in cap. plus semper. num. 6. vers. solvit. de Regul. Jur. in 6. Bart. in d. l. si prius, num. 12. vers. ultimo. Dyn. & ibidem Alber. de aq. plur. Pacian. conf. 101. num. 2.

VII.

Solvè & repete, ita Dd. in l. 2. C. ad L. Cornel. de fals. c. debitores 6. extr. de jurejur. Rota Genuen. decis. 3. n. 10. Oldendorp. cl. 4. tit. 17. vers. pen. Wilhelm. Ant. de Freundsp. de refer. morator. concl. 63. n. 212. g. 3. Calpinus in Lexic. sub vocab. Gelf. Quod Brocardicu nequaquam universale, sed singulare in casibus exceptis, verbi gratia, instrumenti guarantee, recte statuit Card. Tusch. præf. concl. lit. S. concl. 34. Hering. de fidejuss. c. 25. n. 10. (1) quia dolo facit, qui petit id quod redditurus est, l. in condemnatione 173. §. dolo 3. de R. l. (2) quia interest potius nonolvere, quam solutum repetere, l. 3. C. de solut. l. si stipulatur 15 ff. de fidejuss. l. 3. de compens. l. nemo adeo 171. de R. l. Anton. Faber in l. ult. si quis caution. in judic. Exceptiones seu casus speciales vid. in l. 2. C. ad L. Cornel. de fals. c. debitores 6. de jurejur. Wilhelm. de Freundsp. de refer. morator. concl. 63. n. 212. g. 3. nec similis est sententia germanica Geld vor Recht nach (ut putant nonnulli Dd.) Wehn. pr. obs. lit. g. f. 159. quia & Wehner. & Oldendorp. de casu inverso loquuntur.

VIII.

Solutum sive pro extinctione debiti semper præsumitur in favorem recipientis, l. cum de indebito 25. pr. vers. fin. verò ab initio. ff. de probat. Corn. conf. 169. n. 13. vers. respondetur. vol. 1. Pacian. 1. conf. 150. n. 10.

IX. Mul.

IX.

Multa recte solvuntur, quæ non legitime exiguntur, l. cum is. 32. §. mulier. 2. de condit. in deb. Exemplum vide in c. si verò expressum. in Auth. de hered. Falcid. ubi heres institutus pie quidem facit, ut hereditatem adeat, attamen eadem pietas adeo non obligat, ut ad adeundum lege compelli possit, idem comprobatur per text. in l. pen. §. illa. de necess. serv. hered. inst. ubi testator heredes hortatur, ne adeo impii existant, ut servos liberalitate & legato defuncti, quamvis servi permanent, defraudent: non tamen inde mox sequitur, servos ab heredibus relictum jure exigere posse, Pantichmannus lib. 2. quæst. 6. num. 48.

X.

Solvendo esse & idoneus quisque tamdiu præsumitur, donec probetur contrarium, Mascard. de prob. concl. 326. num. ult. facit egregie l. cum 4. de jure codic. quod quomodo fiat, exponit idem concl. 739. incip. facultatis. & post eum Carpov. 4. resp. 38. n. 10. ubi plures allegat.

XI.

Solutio intelligitur fieri in causam solventi minus onerosam, l. 1. ff. §. l. 1. C. de solut. l. si usuras 28. C. de usur. Wesenb. 1. conf. 4. num. 8. unde in quacunque causam in ipsa solutione, solum se velle dixerit debitor, in eandem solum accipitur, d. l. 1. in pr. ff. de solut. Exempla sunt in l. 5. §. 1. l. 24. l. 102. §. 1. ff. eod. tit. nec quicquam impedit contradictio creditoris, quin debitor in eam causam liberetur, quam in solutione expressit. Hillig. in Don. enucl. l. 16. c. 12. lit. B. alias si neuter hoc expresserit, solum ita accipiendum, quo magis debitori profit, & is graviore debito liberetur, l. 3. ff. de solut. quod si et, si solum magis in usuras debitas d. l. 5. §. 2. vers. si forte, quam fortem accipitur, etiam si contrarium ordinem scriptura præ se ferat, l. 4. dist. tit. Hinc & in dubio solutionem intelligi potius fieri ex causa censuali, quam emphyteutica vel feudali, infert Matth. de Afflict. §. si quis per 30. annos not ab. 6. de feud. defunct.

XII.

Solutum ubicunque destinatur, ibi intelligitur esse contractum, l. contraxisse 20. ff. de O. & A. Jason & Dd. in l. 1. de eo quod certo loc. l. 3. ff. de reb. antor. judic. possid. adeo ut licet alibi vera sit contractum, locus tamen ille non attendatur, Jas. post Bart. in d. l. 1. num. 4. l. unic. C. ubi conven. quis cert. loc. l. heres absens 19. §. fin. ff. de judic. l. cum qui 5. §. 1. ff. de const. pecun. nec ibi forum sortiantur contrahentes ex contractu, scilicet quoad directam actionem (licet arbitraria in domicilio exerceri possit, Jason in d. l. 1. in fin.) sed tantum eo loci, quo solutio destinata est, Wesenb. 1. conf. 14. num. 54.

XIII.

Solvitur unumquodque eodem modo, (præcipue & magis proprie) quo ligatur, l. ab emptione 8. ff. de pact. l. nihil tam naturale 35. ff. de R. J. Wesenb. 1. conf. 7. num. 7. contrario enim jure pereunt omnia, quæ jure contrahuntur, l. omnia 100. ff. prædict. tit. ac proinde

Paulus in l. ferè 153. eod. tit. obligationis ac liberationis eandem rationem statuit, ita videlicet, ut quibuscunque modis obligamur, iisdem ferè in contrarium actis liberemur. Vide Philipp. Matth. ad d. l. 35. numer. 2. & ibidem Hyppolit. à Collibus.

XIV.

Solutio ultra id, quod actum est, non extenditur, Jas. in l. un. C. de error. calculi, num. 6. quæ transactioni hac in parte adæquatur, Jason in l. si de certa. C. de transact. num. 4. l. Emor. 47. §. Lucius 1. ff. de pact. ut ultra id, de quo expresse actum est, extendi ad alia bona nequeat, Alex. conf. 46. num. 7. vol. 1. Ancharan. conf. 330. n. 1. & 2. quia actus ultra non operantur, quam geruntur, Wesenb. 2. conf. 52. num. 49. Et ideo solutio non tollit aliam obligationem, quam in cujus causam facta est, l. qui per collusionem 49. §. 1. ff. de action. empt. l. 8. vers. ibi enim due. ff. de eo quod cert. loc. junct. l. 1. & seqq. ff. de solut. Carpz. p. 2. conf. 31. defin. 13. num. 4.

XV.

Solutio non præsumitur, sed probari debet, Wesenb. 2. conf. 72. num. 5. l. si ex majore 7. C. de Except. l. ult. & l. judicatum 22. C. de solut. l. testium. 18. C. de testib. 16. l. ult. C. si cert. per. l. asseveratio 10. C. de non num. pecun. l. quingenta 22. l. cum de indebito 25. de probat. l. 2. C. de donat. ante nupt. præcipue ab eo, qui allegat d. l. asseveratio 10. de non num. pecun. l. 11. C. de probat. l. in exceptionibus 19. ff. eod. in fin. Bart. in l. 1. num. 3. de Except. quia solutio est facti, d. l. 25. §. 1. ff. de probat.

XVI.

Solutioni similis est præscriptio 30. annorum, l. si pupilli 66. §. ult. de solut. Bald. tract. de præscript. §. 1. in princ. quæst. 6. numer. 4. qua non modo tollitur omnis actio, l. omnes 4. l. sicut 3. C. de præscript. 30. annorum, sed omnis etiam obligatio tanquam solutione facta. princip. Insit. quibus modis toll. obligat. Gloss. in rub. de divers. & tempor. præscript. Wesenb. 1. conf. 4. num. 105. ubi Felin. num. 4. cap. ad aures 6. ubi Dd. de præscr. l. si quis 8. C. de præscript. 30. annor.

XVII.

Qui solvit, eo ipso contractum approbare dicitur, l. ad solutionem 5. C. de re judic. cap. quoad consultationem 15. eod. tit. Gozadin. conf. 38. num. 19. Speculat. sub tit. de Syndico. numer. 7. Alex. conf. 127. col. 1. vol. 5. siquidem solvens aliquid virtute transactionis, eo ipso transactionem, Calcan. conf. 101. in fin. & solvens virtute sententiæ, eam approbare censetur. Vult. 3. Consil. Marpurg. conf. 29. n. 206.

XVIII.

Unica solutio non facit præsumi in præteritum esse solutum. Baldus in l. quicunque. num. 3. vers. nunc venio. Cod. de apoch. publ. Pacianus 1. conf. 98. num. 47.

Limita: si quis trium annorum coherentium apochas producat, etiam anteriores penstationes solvisse præsumitur, adeo ut creditor contrarium probare teneatur l. 3. C. de apoch. publ. secus est, si unâ numeratione trium annorum

(Bb)

norum pensationes solutæ sint. *Perey. C. de apoch. publ. numer. 5. seqq.* Trium annorum solutio autem apochis, non testibus probanda est, non tamen præcisè requiritur, ut ultimorum trium annorum solutio probetur. *Brunnem. ad l. 3. C. eod.*

XIX.

Solvuntur sine conditione, quæ promissa sunt sine conditione, c. *inter cetera 22. q. 4. c. un. in fin. 2. q. ult.*

XX.

Solvere quod antecessor consuevit, ad id successor tenetur. *cap. ex parte 18. extr. de censib.*

XXI.

Quoties una omnium est obligatio; toties uno solvente alter liberatur. Ita si unus ex promissoribus correis solvat, liberantur reliqui, *l. 1. Inst. de duob. reis. l. 2. ff. eod.* Ita si duo seu plures fecerint, quo minus se quis in iudicio stiterit, omnes obligantur, at uno solvente liberantur reliqui. *Brunnem. ad l. 1. in fin. ff. de eo per quem fact.*

Limita: ut tamen solvens contra illum, pro quo solvit, regressum habere queat. *L. 2. C. de duob. reis.*

XXII.

Toties solvi potest creditoris creditor, quoties ejus creditum liquidum nec ullâ exceptione elidibile, quia hæc solutio tendit in creditoris utilitatem, *l. 11. §. 5. ff. de pign. act.* Et creditor videtur habere pecuniam, quæ in rem ejus versa est. Ita ergo si meus creditor debitum creditoris sui per retentionem vel etiam compensationem elidere possit, huic non tutò solvetur.

XXIII.

Quoties solutio pupillo facienda moram non patitur, toties fieri potest sine decreto judicis; nam quotiescunque periculum est in morâ, toties à juris communis regulis receditur. *l. 5. §. 12. de oper. nov. nunc.* Exemplum est in solutione reddituum, pensionum & usurarum. *l. 27. ff. de admin. tutor.* quia in his alimenta pupilli consistunt.

XXIV.

Quoties dies solutionis in gratiam debitoris adjectus, toties ante diem solvi potest, *l. 70. ff. de solut.* Quoties verò in gratiam creditoris, toties antea solvi nequit. Nam casu priori quilibet juri suo renunciare potest; at casu posteriori nulli jus suum aut sua commoditas ullâ ratione adimenda est vel diminuenda.

XXV.

Quoties dies solutionis simpliciter adjectus, toties in gratiam debitoris adjectus in dubio præsumitur. Quia huic interim liberum arbitrium concessum videtur, negotium suum ista pecuniâ gerendi, eaque liber utendi.

Limita: ut procedat, nisi debitum fuerit usurarium. Nam semper illud, quod fit principaliter, potius spectandum, quam quod per consequentiam. *Sand. decis. Trisic. lib. 3. tit. 16. def. 1.*

XXVII.

Quoties is, qui pluribus nominibus obligatus est, solvit, toties in ipsius arbitrio est, cui debito imputatum velit, *l. 1. C. de solut.* quia quilibet suæ rei legem dicere potest. Ita ergo debitor, qui creditori suo objicit exceptionem compensationis, statueret potest, quodnam debitum voluerit compensatum. *Mev. P. 1. dec. 116.*

Limita, ut procedat (1.) si debitor ipse solvat, secus si creditor ex venditione pignoris solutionem sibi faciat, *l. 101. §. 1. ff. de solut.* (2.) si debitor statim constituat, cui debito velit imputatum. Postea enim creditoris erit statuere. *l. 1. in fin. §. l. 2. ff. eod.*

XXVII.

Quoties debitor non exprimit, in quam causam solvat, toties imputatur (1.) in usuras, (2.) in fortem duriorem. *l. 3. ff. de solut.* Quia alioquin usurarum obligatio unâ cum forte adimeretur creditori, quod ei valdè præjudicaret. *Brunnem. ad l. 1. C. de solut. in fin. ita ergo imputabitur potius in debitum proprium, quam v. g. fidejussorium. l. 4. ff. de solut.* In debitum purum & certum potius, quam in dubium & incertum. *vid. Zoef. ad. ff. de solut. n. 33.*

Limita, ut procedat (1.) si usuræ civiliter debeantur & sint liquidæ, *Sand. dist. tit. 16. def. fin.* (2.) si agatur de uno eodemque debito. *Carpz. P. 2. const. 17. def. 29.*

XXVIII.

Si non stat per solventem, quod minus solvat, liberatur quidem à poenâ legali & conventionali, non verò statim ab ipsâ rei debitæ obligatione.

Limita: (1.) si publicæ functiones susceptori offerantur & respuantur, *l. 1. C. de susceptor.* (2.) Si sequatur rei debitæ amissio sine debitoris culpa, *l. 72. pr. ff. de solut. Brunnem. C. ad. d. 1. de susceptor. in fin.*

XXIX.

Solvere cessans tributa privatur re tributariâ, si per biennium cessavit, & ita prædia allibrata seu in æstimum redacta à non-solventibus auferri & vendi possunt. *Brunnem. ad l. fin. C. de exact. tribut. num. 2.*

XXX.

SOLUTIONE ejus, quod debetur, tollitur, & extinguitur obligatio, *l. nullas. C. de solut. l. solvitur 5. ff. quibus modis pignus vel hypoth. princip. Inst. quibus modis tollitur obligatio. Bartol. conf. 67. Satis dubie. in fin. libr. 1. Johann. de Anan. conf. 10. Decius conf. 449. num. 36. Abbas conf. 07. Viso. in princ. lib. 2. Alex. conf. 17. Requisitus in causa. num. 3. lib. 1. Baldus conf. 192. Et conf. 175. lib. 2. Ancharan. conf. 318. In quest. num. 2. Sürdus conf. 145. numer. 14. Et 15. Et conf. 150. numer. 96. Cardinal. Tusch. lit. S. concl. 340. Carolus de Grassis de except. except. 25. numer. 6. Pyrrh. Maur.*

Maur. de solut. cap. 54. per tot. Steph. Gratian. disc. for. tom. 4. cap. 675. num. 36. [Nec refert, an ea fiat pro sciente, vel ignorante, invito, vel volente, l. solutione 23. l. solvere 53. ff. de solut. l. solvendo 39. ff. de negot. gest. Ipso enim gestu, hoc est, quod pro alio solvitur, dicitur ejus negotium gessisse; ita ut ipsum liberet ab obligatione, & paret sibi actionem negotiorum gestorum, Sichard. ad l. 9. num. 5. C. de solut. quod tamen distinctionem recipit; si enim pro invito solvat, repetitio ei nullo modo conceditur, l. fin. C. de negot. gest. l. 53. ff. mandat. si verò pro ignorante & utiliter & è re debitoris solverit, dabitur negotiorum gestorum actio, l. cum pecuniam 43. ff. de negot. gest. Cagnol. ad l. invito 69. ff. de R. I. Arum. ubi ad contraria respondet exerc. 16. tbes. 1.

Amplia primò in solutione facta de mandato Judicis, quia solvens liberatur, & est securus, l. non videtur 107. §. qui jussu 1. ff. de Regulis Juris. l. liberto 21. §. Lucius 3. ff. de annuis legat. Bart. in l. creditor in princip. ff. de solut. Bald. conf. 528. lib. 2. Menoch. conf. 68. num. 12. cum seqq. Farin. in praxi crimin. p. 3. quest. 97. num. 111. Gutier. pract. lib. 1. quest. 113. numer. 4. Rot. decis. 151. & decis. 849. num. 2. apud eundem Farin. in prima collect. novissimarum. Declara, nisi fiat de mandato Judicis injusto, secundum Gutier. pract. lib. 1. q. 18. num. 10. cum seqq. & Farinac. d. quest. 97. num. 112.

Amplia secundò, quod solutione ejus, quod debetur, nedum tollitur omnis obligatio, sed etiam hypotheca. Glossa. verb. tollitur, in princip. Instit. quibus modis toll. obligat. Beroi. conf. 204. num. 7. lib. 1. Bald. conf. 263. Initium lib. 5. Alex. conf. 106. Viss. in fin. lib. 6. [Unde & solutione tolli & resolvi totum jus pignoris sine traditione, patet ex l. ne creditores 10. C. de pign. act. l. acceptam 19. C. de usur. l. ob signatione 3. C. de solut. l. si cum venderet 13. ubi Castrenf. de pignor. act. l. ex reftigali 13. de pignorib. quia resolutio jure datoris, resolvitur & jus acceptoris, dict. l. ex reftigali 13. de pignorib. Wefenbec. libr. 1. consil. 2. num. 68.]

XXXI.

SOLUTIONEM diminutam creditor recipere non tenetur, l. tutor. 41. §. Lucius 1. ff. de usur. partis enim solutio multa affert incommoda, l. plane 3. ff. famil. her. cist. Gloss. Bart. & Alex. in l. quidam assimaverunt. ff. si certum pet. Surdus decis. 186. num. 2. Solutio verò facta videtur de

reliqua summa, quando aliquid petitur de resto, Mascard. de probat. conclus. 111. num. 20. Parlador. rer. quotid. lib. 2. cap. fin. p. 5. §. 1. num. 20.

XXXII.

SOLVENS in dubio videturolvere de pecunia sua, & non de pecunia illius, cujus nomine solvit, l. si defunctus 10. C. arbitrium tutelae. Menoch. conf. 12. num. 20. & 22. & de praesumpt. lib. 3. praesumpt. 46. Chassan. in consuetud. Burgund. rubr. 4. §. 14. verb. menbles. num. 5. Burg. de Pace. conf. 3. num. 73. Mascard. de probat. concl. 611. & conclus. 1159. & conclus. 1319. num. 12. Surdus de aliment. tit. 6. quest. 8. num. 51. Gam. Lusitan. decis. 247. num. 2. Cald. Pereira de empt. & vendit. cap. 20. num. 13. Rot. decis. 339. ad fin. apud Farinac. in 1. collect. novissimarum. Et praesumiturolvere ob causam graviolem, Menochius conf. 231. num. 28. & conf. 1185. num. 14. & conf. 1187. num. 26.

XXXIII.

SOLVENS alii, quam vero creditori, non liberatur, l. si unus 27. §. pacta. vers. ante omnia. ff. de pactis. Surdus decis. 60. num. 1. Gratianus discept. forens. cap. 20. a num. 30. & cap. 194. num. 17. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 7. lit. S. conclus. 340. n. 48. cum seqq. ubi num. 51. cum Abb. conf. 80. lib. 1. ampliat, solutionem factam alteri, quam ei, cui debetur, non liberare solventem, etiamsi accipiens caveat cum fidejussione de relevando illum indemnem.

XXXIV.

SOLVI non potest aliud pro alio invito creditori, l. 2. §. mutui datio 1. & ibi glossa in fin. ac latè Jafon ff. si certum petatur. l. promissor 21. §. fin. ff. de constitut. pecun. l. item liberatur 6. §. qui paratus 1. ff. quibus modis pign. vel hypothec. l. cum à quo 16. cum l. seq. Cod. de solutionibus. Socinus regul. 28. Cotta in memorab. verb. solvi, pag. mibi 767. Donatus à Fina tom. 2. communium opinionum, lib. 8. tit. 27. de solutionibus, num. 36. pag. mibi 393. Vitalis de Camban. in tract. clausul. 376. num. 1. Thomas de Thomasset. in floribus Legum, reg. 31. Gutier. de juram. confirmat. part. 1. cap. 29. Escobar. de ratiocin. cap. 15. num. 1. Pichardus in disputat. de Mora. num. 97. Surdus decis. 224. num. 16. Cevall. commun. contra comm. quest. 899. numer. 97. tom. 4. Garc. Girona de privileg. seu exempt. explicat. num. 203. Anton. Monach. Bononiens. decis. 35. num. 8. Cardinalis Tuschus d. lit. S. conclus. 354. latè Pyr. Maur. dict. tract.

tract. de solutionib. cap. 7. qui huic regulæ plures ampliaciones & viginti sex limitationes assignat. *Leo Valent. decisio. 184. num. 19.* Duranus *Rotæ decis. 1. numer. 1. & num. 2.* Quando verò aliud pro alio de consensu creditoris solvitur, tunc per talem solutionem extinguitur obligatio, *Gozadinus consil. 38. num. 8.* *Surdus consilio 145. num. 14. & sequent.* quos refert *Cardinalis Tuschus dict. lit. S. conclus. 340. num. 31.* [In obligatione tamen sæpe aliud esse, quàm in solutione, patet ex *l. 1. de pen. legat. l. 9. collata cum l. 35. de aur. legat. C. Arg. ibid. thes. 3. add. & l. obligationum 44. §. 5. de O. & A. ubi gloss. pluribus exemplis id illustrat, & ibidem Giphani.]*

XXXV.

SOLVERE minus dicitur qui tardius solvit, & plusolvere dicitur qui statim solvit, *l. ut si cui 22. §. 1. l. minus 32. ff. de verborum significat. l. solidum 85. ff. de solutionib. §. plus ante pen. Institut. de fideiuss. §. si quis agens 33. vers. plus autem Institut. de actionib. cap. 1. ubi Doctores de plus petit. cum aliis adductis per Tiraquell. de retractu lignag. gloss. 18. §. 1. num. 35. Surd. consil. 345. num. 9. Menoch. consil. 35. numer. 27.* [Hartman. Pistor. 1. quest. pract. 15. num. 75. Solidum etiam non solvit tam is qui nihil solvit, quàm qui non totum, *Bart. ad l. item illud 7. §. si cuius dolo. num. 1. ff. de tribut. action. per text. in l. 32. ff. de V. S.* Ubi minusolvere dicitur, qui tardius solvit, cum bis det, qui citò, h. e. sine mora det, juxta illud *Ausonii:*

Si benè quid facias, facias citò, nam citò factum

Gratum erit, ingratum gratia tarda facit.

Add. & *Cujac. ad l. 84. l. continuus. §. qui insulam. ff. de V. O. l. Celsus 23. ff. de recept. arbitri. l. et si post tres 8. ff. si quis caution. in judic. sistend. idem Cujac. in tr. ad African. ad l. trajectitia. ff. de O. & A. quia qui statò præstitutoque die non solvit, in mora esse dicitur, *l. magnam. 12. C. de contr. stipulat. l. qui Romæ 122. §. Flavius 21. l. si fundum 114. de V. O. l. mora 32. ff. de usur. cum majus plerumque sit compendium temporis, quàm quantitatis, juxta illud, in tempore venire, quod omnium primum est, de quo *Gœdd. ad l. 12. §. 1. num. 6. de V. S.***

CAP. XLIII.

Sopita, extincta.

Jus semel extinctum amplius non reviviscit, *l. quod res 89. §. arcam 8. de solut. cap. queris à*

me 129. de consecrat. distinct. 4. Gothofred. Anton. qui plures allegat, disputat. feudal. 6. thes. 6. lit. a. vid. & Hartman. Pistor. hoc declarantem lib. 2. quest. 36. num. 29. & sup. lit. l. 6. Ju.

CAP. XLIV.
Sors, Sortitio, Sortilegium.

Axioma 1.

Sors non est aliquid mali, sed est res in dubitatione humana divinam indicans voluntatem, *cap. sors. 26. quest. 2.* unde videmus in casibus dubiis plerumque rem forti committi, *l. cum ambo 14. ff. de judic. l. genemiter 24. §. quid ergo 17. ff. de fideicommiss. libert. l. 5. ff. famil. hercis. l. 3. in princ. C. commun. de legat. §. optiones 23. Institut. de legat. Novell. 162. cap. 3. in fin. Anton. Faber in Cod. lib. 3. tit. 25. definit. 2. m. 1. Carpov. part. 1. constit. 7. definit. 23. num. 3. & part. 3. constit. 15. definit. 41. num. 4.* Ubi enim humanum non sufficit consilium, ibi fortuna altercationem dirimere potest, *Bald. in cap. cum omnes, col. 12. extr. de constit. cum non incongruum, ut in re ambigua judex eligatur fortuna, Laurent. Tennia. in tract. cautel. caut. 179. num. 18.* hinc evenit, quod in interdicto uti possidetis data probationum paritate forte decidi posse questionem, censuerit gloss. in cap. licet causam, verb. uti possidetis. extr. de probat. ubi etiam *Felinus num. 44. vid. & Cujac.* ut qui fortis & fortunæ judicium jure divino & humano approbatum esse latè & eleganter probat in recitat. *ad l. 12. de option. legat.*

II.

Sortibus non facile credendum, *cap. non statim. cap. non exemplo 26. quest. 2.* imò prohibentur, *cap. sortes 26. quest. 5.* Licet enim sortibus nihil mali insit, prohibentur tamen fidelibus, ne sub hac specie divinationis ad antiquos idololatriæ cultus redirent, *cap. sors. §. bis ita 26. quest. 2.* & ideo in electione specialiter prohibita sunt, *cap. ult. extr. de sortileg.* ita facti questionem forte non esse dirimendam, text. est in *l. duo sunt Titii 30. ff. de testament. tutel. secus tamen esse in questionibus juris, ut quæ fortunam judicem habere possunt, patet ex l. sed cum ambo 14. ff. de judic. l. si 3. in princ. Cod. commun. de legat.*

III.

Sorti unusquisque subijcitur ex suo admisso, nec alieni criminis successor constituitur, *crimen. 1. quest. 4.*

IV.

Sortilegia jure sunt prohibita, *l. nemo 5. C. de maleficiis & mathematic. can. 1.* ibique gloss. caus. 25. quest. 1. c. ult. de sortileg. & ideo graviter puniuntur, *c. 1. extr. eod.*

Intellige scilicet si sint superstitiosa & divinatoria, *c. sortilegi. 26. quest. 1.* secus enim est in illis quæ sine superstitione in casibus jure & lege non improbatas usurpantur; hæc enim licita esse, utpote divino juri comprobata, defendit *Reinking. de retract. quest. 2. num. 94. & seq. CAP.*